

Financijsko poslovanje i izvještavanje neprofitnih organizacija za 2023. godinu

Hajdica Filipčić*

Autorica člankom u nastavku podsjeća neprofitne organizacije na obvezu sastavljanja i predaje godišnjih financijskih izvještaja, odnosno financijskih izvještaja za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023., daje uputu koje izvještaje treba sastaviti i kome se predaju. Godišnji financijski izvještaj predaju sve neprofitne organizacije, neovisno o načinu vođenja knjigovodstva, osnovane tijekom 2023. godine i one osnovane ranijih godina.

1. Uvod

Sukladno odredbama Zakona o uvođenju eura (Narodne novine, broj 57/22 i 88/22), kao službene valute u Republici Hrvatskoj nakon 1. siječnja 2023., neprofitne organizacije u glavnu knjigu i analitičke knjigovodstvene evidencije podatke o poslovnim promjenama i transakcije unose u eurima i centima.

Financijski izvještaj za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2023., kao prvi u 2023. godini, neprofitne su organizacije sastavljale u eurima i centima i to u stupcima „Ostvareno prethodne poslovne godine“ i „Ostvareno u tekućoj poslovnoj godini“. To znači da su, neprofitne organizacije koje sastavljaju polugodišnji financijski izvještaj, usporedne podatke za prethodnu godinu preračunavale iz kune u euro, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura.

2. Obveznici sastavljanja financijskih izvještaja

Sve neprofitne organizacije obvezne su sastavljati i predavati financijske izvještaje, ali prilagođeno visini prihoda i vrijednosti imovine.

To znači da razlikujemo financijske izvještaje za neprofitne organizacije koje vode dvojno knjigovodstvo i primjenjuju obračunsko računovodstveno načelo i financijski izvještaj za neprofitne organizacije koje vode jednostavno knjigovodstvo i primjenjuju novčano računovodstveno načelo.

Dvojno knjigovodstvo vode i neprofitne organizacije koje udovoljavaju uvjetima za vođenje jednostavnog knjigovodstva, ali su se odlučile za vođenje dvojnog knjigovodstva.

Neprofitne organizacije u sustavu dvojnog knjigovodstva sastavljaju:

- Bilancu na Obrascu: BIL-NPF
- Izvještaj o prihodima i rashodima na Obrascu: PR-RAS-NPF
- Bilješke uz financijske izvještaje.

Neprofitne organizacije u sustavu jednostavnog knjigovodstva sastavljaju:

- Godišnji financijski izvještaj o primicima i izdacima na Obrascu: G-PR-IZ-NPF
- Bilješke.

3. Rok za predaju financijskih izvještaja

Člankom 10. stavkom 2. Pravilnika o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija (Narodne novine, broj 31/15, 67/17, 115/18, 21/21; u daljnjem tekstu Pravilnik o izvještavanju) propisano je da se financijski izvještaji za poslovnu godinu predaju u roku od 60 dana od isteka poslovne godine pri čemu je poslovna godina izjednačena s kalendarskom godinom.

To znači da se financijski izvještaji za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. moraju predati najkasnije do 29. veljače 2024.

Ministarstvo financija ovlastilo je Financijsku agenciju (FINA) za zaprimanje i obradu financijskih izvještaja neprofitnih organizacija pa stoga Ministarstvo financija ne zaprima financijske izvještaje neprofitnih organizacija.

Nakon navedenog roka nije moguće predati financijski izvještaj pa je krajnji rok obvezujući za sve neprofitne organizacije.

4. Način predaje financijskih izvještaja

Godišnji financijski izvještaji na Obrascima: PR-RAS-NPF, BIL-NPF ili G-PR-IZ-NPF mogu se predati FINA-i:

1. putem web aplikacije RGFI

(<https://rgfi.fina.hr/IzvjestajiRGFI.web/main/home.jsp>) uz upotrebu FINA-inih digitalnih certifikata

2. putem on line servisa za predaju dokumentacije (OSPD)

(<https://ospd.fina.hr/#grupa-3>) uz korištenje bilo kojeg digitalnog certifikata za primjenu minimalno naprednog elektroničkog potpisa, i to u .xls formatu.

Za predaju u elektroničkom obliku koristi se objedinjena Excel datoteka koju možete preuzeti s internetskih stranica Ministarstva financija (<https://mfin.gov.hr/istaknute teme/neprofitne-organizacije/financijsko-izvjestavanje/116>) ili FINA-e

* Hajdica Filipčić, dipl.oec., Ministarstvo financija RH, Služba za neprofitno računovodstvo i izvještavanje, voditeljica Službe

3. osobno u bilo kojoj FINA-inoj poslovnoj jedinici u formatu Excel datoteke (na mediju za elektroničku pohranu podataka - CD/USB). Uz izvještaje predane na CD-u ili USB-u potrebno je priložiti ispis referentne stranice s kontrolnim brojem, koja je sastavni dio Excel formata. Referentna stranica treba biti potpisana od odgovorne osobe.

4. Putem unificiranog papirnatog obrasca koji je potrebno kupiti u knjižari ili papirnici. Godišnji financijski izvještaji na obrascima u elektroničkom obliku popunjavaju se isključivo pomoću računala. Napominje se da se FINA-i predaju samo obrasci financijskih izvještaja, ali ne i Bilješke. Njih neprofitna organizacija čuva u svojoj arhivi trajno kao i financijske izvještaje.

5. Popunjavanje elektroničkih obrazaca

Kod popunjavanja obrasca u elektroničkom obliku, preuzetog s internetske stranice Ministarstva financija ili FINA-e, potrebno je slijediti redoslijed te prvo popuniti „Referentnu stranicu“ na koju se u zaglavlje i podnožje upisuju osnovni podaci o neprofitnoj organizaciji. U zaglavlju „Referentne stranice“ potrebno je označiti da neprofitna organizacija vodi dvojno knjigovodstvo odgovorom na pitanje: „Obveznik vođenja dvojnog knjigovodstva“ (DA). Osim navedenoga potrebno je označiti i razdoblje za koje se izvještaj sastavlja odabirom razdoblja 2023-12 u polju „Oznaka razdoblja“.

Neprofitna organizacija koja vodi jednostavno knjigovodstvo na pitanje: „Obveznik vođenja dvojnog knjigovodstva“ odgovara (NE).

Tablica na Referentnoj stranici u kojoj su neki financijski pokazatelji iz obrasca puni se automatski podacima unesenim u obrazac financijskog izvještaja.

Popunjavanjem podataka na Referentnoj stranici popunjava se zaglavlje i podnožje obrazaca godišnjeg financijskog izvještaja (BIL-NPF, PR-RAS-NPF ili G-PR-IZ-NPF). U stupce financijskog izvještaja unose se podaci u eurima i centima i to samo u polja koja nisu obojena. Budući da je financijski izvještaj predviđen za automatsku računalnu obradu, sumarni se AOP-i, u obrascima označeni sivom bojom, izračunavaju automatski prema zadanim formulama.

Kod preuzimanja financijskog izvještaja FINA izdaje neprofitnoj organizaciji elektronički generiranu Potvrdu o preuzetom izvještaju s ID brojem izvještaja i navedenim datumom zaprimanja izvještaja u poslovnici FINA-e. Ova elektronički generirana potvrda jedini je dokaz da je neprofitna organizacija predala financijski izvještaj i treba ju čuvati u arhivi.

6. Izjava o neaktivnosti

Izjavu o neaktivnosti za 2023. godinu sastavlja samo ona neprofitna organizacija koja tijekom 2023. godine nije imala poslovnih događaja, niti u poslovnim knjigama ima iskazane podatke o imovini i obvezama. Navedeno se odnosi i na novoosnovane neprofitne organizacije koje tijekom 2023. godine nisu imale poslovnih aktivnosti.

Međutim, ako neprofitna organizacija tijekom 2023. godine nije ostvarivala prihode ne znači da tijekom godine nisu nastali rashodi. Primjerice, za vođenje računa otvorenih u bankama neprofitne organizacije primaju račune koje je, bez obzira jesu li plaćeni, potrebno provesti u poslovnim knjigama i u financijskim izvještajima iskazati rashod.

Neprofitna organizacija, neovisno koje knjigovodstvo vodi, koja ima novac na računu (imovina) iako nije imala poslovnih događaja cijele 2023. godine, mora sastaviti i predati godišnji financijski izvještaj.

Izjava o neaktivnosti sastavlja se na **Obrascu: IZJAVA-NPF** u roku od 60 dana od isteka poslovne godine za koju se Izjava o neaktivnosti daje, dakle **za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. najkasnije do 29. veljače 2024.**

Izjava o neaktivnosti u elektroničkom obliku dostupna je na internetskoj stranici Ministarstva financija Ministarstvo financija Republike Hrvatske - Financijsko izvještavanje (gov.hr), a potrebno ju je **otisnuti (isprintati) na papir i dostaviti na adresu: Ministarstvo financija, Služba za neprofitno računovodstvo i izvještavanje, Katančićeva 5, 10000 Zagreb.**

Neprofitna organizacija mora Izjavu o neaktivnosti dostaviti u Ministarstvo financija najkasnije do 29. veljače 2024. (vjerodostojan podatak o pravovremenoj predaji je pečat pošte ili ovjera djelatnika Ministarstva financija kod osobne predaje). Pošiljke s kasnijim datumom od navedenog ili kod osobne predaje neće biti zaprimljene, već će se vraćati pošiljaocu odnosno donosiocu.

7. Izvještavanje organizacija koje obavljaju i gospodarsku djelatnost

Računovodstvo neprofitnih organizacija propisano je Zakonom i temeljem Zakona, donesenim pravilnicima, pa se sve poslovne promjene, što znači i oni poslovni događaji koji se odnose na gospodarsku djelatnost, prate unutar propisanih poslovnih knjiga neprofitnog računovodstva, a navedene poslovne događaje evidentira u jedinstvenoj glavnoj knjizi.

Računski plan za neprofitne organizacije propisan je na razini odjeljka što omogućuje detaljnu razradu analitičkih računa za evidentiranje poslovnih događaja vezanih uz:

1. djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi neprofitne organizacije utvrđene statutom ili drugim aktima i
2. gospodarske djelatnosti neprofitne organizacije.

Pri obavljanju gospodarske djelatnosti valja razlikovati:

1. Neprofitna organizacija koja uz djelatnost kojom ostvaruje ciljeve obavlja i gospodarsku djelatnost

Za rashode vezane za obavljanje obje djelatnosti istovremeno potrebno je odrediti ključ po kojem će se dijeliti troškovi navedenih djelatnosti. Ključ po kojem će se dijeliti zajednički troškovi bitno utječe na rezultat poslovanja, a vezano uz to i obračun poreza na dobit za gospodarsku djelatnost neprofitne organizacije.

U skladu s navedenim, računovodstvo neprofitne organizacije koja obavlja i oporezivu gospodarsku djelatnost, mora se temeljiti na Zakonu i pravilnicima za neprofitno računovodstvo. Eventualne razlike u evidentiranju poslovnih događaja, u odnosu na računovodstvo za poduzetnike, usklađuju se kroz prijavu poreza na dobit.

Neprofitna organizacija, koja uz djelatnosti utvrđene statutom ili drugim aktima kojima se ostvaruju ciljevi neprofitne organizacije, obavlja i oporezivu gospodarsku djelatnost, na kraju poslovne godine, uz financijske izvještaje propisane Pravilnikom o izvještavanju, koje predaje u FINA-u, **dostavlja Poreznoj upravi obračun poreza na dobit**. Uz Obrazac PD (Prijava poreza na dobit) potrebno je priložiti bruto bilancu s vidljivom analitičkom razradom osnovnih računa, te temeljem navedene bilance sastavljen Račun dobiti i gubitka. Takva neprofitna organizacija nije obvezna primjenjivati odredbe Zakona o računovodstvu (Narodne novine, broj 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20, 114/22 i 82/23).

2. Neprofitna organizacija obveznik poreza na dobit za svoju cjelokupnu djelatnost

Člankom 4. stavkom 3. Zakona o računovodstvu, propisano je da neprofitna organizacija koja je obveznik poreza na dobit za svoju cjelokupnu djelatnost sukladno propisima kojima se uređuju porezi, u svom poslovanju primjenjuje odredbe Zakona o računovodstvu, osim odredbi kojima se uređuje konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja (članak 23.), revizija godišnjih financijskih izvještaja (članak 20.), godišnje izvješće (članak 21.) i javna objava (članak 30.). Člankom 13. stavkom 1. Pravilnika o načinu vođenja registra godišnjih financijskih izvještaja te načinu primanja i postupku provjere potpunosti i točnosti godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća (Narodne novine, broj 39/08, 37/09, 139/10, 1/16, 93/17 i 50/20), propisano je da neprofitna organizacija koja ostvaruje prihode isključivo iz gospodarske djelatnosti, FINA-i dostavlja bilancu, račun dobiti i gubitka i dodatne podatke za statističke i druge potrebe, sukladno članku 32. Zakona o računovodstvu. Navedeno znači da je neprofitna organizacija upisana u Registar neprofitnih organizacija **koja ostvaruje prihode isključivo iz gospodarske djelatnosti**, osim računovodstva po propisima za neprofitne organizacije, obvezna voditi i računovodstvo za poduzetnike te osim financijskih izvještaja za neprofitne organizacije, sastaviti i predati i navedene financijske izvještaje za poduzetnike.

8. Porez na dobit u paušalnom iznosu

Paušalni porez na dobit može plaćati neprofitna organizacija koja u prethodnom poreznom razdoblju nije po osnovi obavljanja gospodarske djelatnosti ostvarila prihode veće od 995.421,06 eura. Međutim, neprofitna organizacija **ne može** primijeniti paušalno oporezivanje ako obavlja samo djelatnost po osnovi koje je obveznica poreza na dobit ili ako po osnovi te djelatnosti ostvaruje više od 50% ukupnih prihoda.

Neprofitna organizacija koja udovoljava uvjetima za obračun i plaćanje poreza na dobit u paušalnom iznosu **može**

Poreznoj upravi podnijeti zahtjev za prelazak na paušalno oporezivanje u 2024. godini najkasnije do 15. siječnja 2024. godine. Obvezu plaćanja poreza na dobit u paušalnom iznosu Porezna uprava utvrđuje rješenjem.

Neprofitna organizacija koja, sukladno Zakonu, **zadovoljava uvjete za vođenje jednostavnog knjigovodstva**, a obavlja i gospodarsku djelatnost za koju je utvrđena obveza plaćanja poreza na dobit u paušalnom iznosu, **može voditi jednostavno knjigovodstvo primjenom novčanog računovodstvenog načela.**

Porez na dobit u paušalnom iznosu **moгу plaćati i neprofitne organizacije koje vode dvojno knjigovodstvo**, ako im prihod od gospodarske djelatnosti ne prelazi propisani prag prihoda.

9. Izvještaj o potrošnji proračunskih sredstava

Neprofitna organizacija koja je u 2023. godini ostvarila prihode/primitke iz javnih izvora uključujući sredstva iz državnog proračuna i proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, obvezna je davatelju sredstava u roku od 60 dana od isteka poslovne godine dostaviti izvještaj o potrošnji proračunskih sredstava. Izvještaj se sastavlja na Obrascu: PROR-POT, koji se može preuzeti s internetske stranice Ministarstva financija [Ministarstvo financija Republike Hrvatske - Financijsko izvještavanje \(gov.hr\)](http://MinistarstvoFinancija.RepublikeHrvatske-FinancijskoIzvjestavanje.gov.hr) **ako drugim propisima ili aktima nije utvrđen detaljniji sadržaj i izgled obrasca izvještaja o potrošnji proračunskih sredstava.**

Izvještaj o potrošnji proračunskih sredstava, sukladno odredbama drugih propisa ili akata, može se dostaviti i u rokovima različitim od navedenoga.

Svi primatelji sredstava iz javnih izvora kojima rok dostave i sadržaj izvještaja nije određen drugim propisima i aktima, izvještaj o potrošnji proračunskih sredstava na Obrascu: PROR-POT za 2023. godinu dostavljaju **davatelju sredstava** do 29. veljače 2024.

10. Ostale obveze

U nastavku podsjećam neprofitne organizacije na neke obvezne vezane uz financijsko izvještavanje tijekom godine, a odnosi se na:

– Financijski plan za 2024. godinu

Neprofitna organizacija koja je obveznik vođenja dvojnog knjigovodstva obvezna je izraditi financijski plan za 2024. godinu za provedbu godišnjeg programa rada. Financijski plan za 2024. godinu donosi najviše tijelo neprofitne organizacije, odnosno tijelo koje je temeljem statuta neprofitne organizacije za to ovlašteno, najkasnije do 31. prosinca 2023.

– Revizijski uvid i revizija financijskih izvještaja za 2023. godinu

Financijski izvještaji neprofitne organizacije za 2023. godinu podliježu revizijskom uvidu ako je neprofitna organizacija u 2022. godini imala ukupan prihod od 398.168,43

eura (3.000.000,00.kuna) do uključivo 1.327.228,08 eura (10.000.000,00 kuna).

Financijski izvještaji neprofitne organizacije za 2023. godinu podliježu reviziji ako je neprofitna organizacija u 2022. godini imala ukupan prihod iznad 1.327.228,08 eura (10.000.000,00 kuna).

Navedene neprofitne organizacije dužne su na svojim mrežnim stranicama do 30. lipnja 2024. objaviti revizorsko izvješće o obavljenoj reviziji godišnjih financijskih izvještaja za 2023. godinu, odnosno o revizorskom uvidu u financijske izvještaje za 2023. godinu.

– Samoprocjena učinkovitosti i djelotvornosti funkcioniranja sustava financijskog upravljanja i kontrola

Neprofitna organizacija koja je obvezna voditi dvojno knjigovodstvo, sukladno članku 4. stavku 1. Zakona, obvezna je provesti samoprocjenu učinkovitosti i djelotvornosti funkcioniranja sustava financijskog upravljanja i kontrola. Samoprocjenu nije obvezna provoditi neprofitna organizacija koja udovoljava uvjetima za vođenje jednostavnog knjigovodstva, ali je donijela odluku o vođenju dvojnog knjigovodstva.

Napominjem da neprofitne organizacije koje vode dvojno knjigovodstvo prema vlastitoj odluci iako udovoljavaju uvjete za jednostavno, moraju obratiti pažnju da u godini u kojoj im ukupan prihod i/ili vrijednost imovine prijeđe 30.526,25 eura (230.000,00 kuna), prelaze na **obvezno dvojno knjigovodstvo**, o čemu dostavljaju obavijest Ministarstvu financija na obrascu RNO-P i za tu godinu vrše samoprocjenu učinkovitosti i djelotvornosti funkcioniranja sustava financijskog upravljanja i kontrola.

Samoprocjenu učinkovitosti i djelotvornosti funkcioniranja sustava financijskog upravljanja i kontrola za 2023. godinu je obvezna izvršiti i neprofitna organizacija koja je u 2023. godini vodila jednostavno knjigovodstvo, ali je ostvarila primitke veće od 30.526,25 eura (230.000,00 kuna) pa je obvezna u 2024. godini prijeći na obvezno dvojno knjigovodstvo.

Člankom 7. Pravilnika o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija (Narodne novine, broj 119/15 i 134/22), samoprocjena učinka poslovanja za poslovnu godinu provodi se najkasnije u roku od 30 dana od roka predviđenog za podnošenje godišnjih financijskih izvještaja za tu poslovnu godinu. Za 2023. godinu krajnji rok za provedbu samoprocjene je 30. ožujka 2024.

Navedeno znači da neovisno kako će voditi knjigovodstvo u 2024. godini, neprofitna organizacija koja je u 2023. godini bila obvezna voditi dvojno knjigovodstvo, mora provesti samoprocjenu učinka poslovanja za 2023. godinu najkasnije do 30. ožujka 2024.

Samoprocjena učinka poslovanja provodi se popunjavanjem Upitnika o funkcioniranju sustava financijskog upravljanja i kontrola koji je sastavni dio Pravilnika o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija, a neprofitna

organizacija dužna je Upitnik čuvati u svojoj arhivi najmanje sedam godina od završetka godine na koju se Upitnik odnosi. Upitnik o funkcioniranju sustava financijskog upravljanja i kontrola dostupan je na internetskoj stranici Ministarstva financija <https://mf.in.gov.hr/istaknute-te-me/neprofitne-organizacije/institucionalni-okvir/117>). Upitnik se **ne dostavlja** Ministarstvu financija.

11. Zaključak

Uvođenjem eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, nije donijelo znatnije promjene u poslovanju neprofitnih organizacija jer se nisu promijenili zakon i ostali propisi koji reguliraju poslovanje i izvještavanje neprofitnih organizacija.

Ovim je člankom autorica željela uputiti neprofitne organizacije na njihovu obvezu sastavljanja i predaje godišnjih financijskih izvještaja ili Izjave o neaktivnosti te nekih dodatnih izvještaja i obveza propisanih Zakonom i pravilnicima donesenim temeljem Zakona.

Napominje se neprofitnim organizacijama obveza pridržavanja propisanog roka za dostavu financijskog izvještaja i Izjave o neaktivnosti, jer nakon roka (odnosno nakon 29. veljače 2024.) nije moguće zaprimiti niti obraditi financijski izvještaj i Izjavu o neaktivnosti. Zbog navedenog financijski izvještaj ili Izjava o neaktivnosti neće biti vidljivi u Registru neprofitnih organizacija što u konačnici može biti razlog za nemogućnost prijave na natječaj za dodjelu sredstava za rad. Nakon što FINA zaključi obradu i dostavi Ministarstvu financija podatke iz financijskih izvještaja na CD-u, nije moguće mijenjati podatke jer iste Ministarstvo financija dostavlja Državnom zavodu za statistiku, Državnom uredu za reviziju i Hrvatskoj narodnoj banci koji te podatke koriste za izvještaje koje prosljeđuju Eurostatu.

Potrebno je istaknuti da neprofitna organizacija koja vodi jednostavno knjigovodstvo i primjenjuje novčano računovodstveno načelo, a u 2023. godini je ostvarila primitke u vrijednosti 30.526,25 eura (230.000,00 kuna) i više, **obvezna je u razdoblju predaje godišnjih financijskih izvještaja za prethodnu poslovnu godinu** (najkasnije do 29. veljače 2024.) dostaviti u Ministarstvo financija obrazac za promjenu podatka (Obrazac RNO-P) zbog prijelaza na obvezno dvojno knjigovodstvo u 2024. godini.

Ministarstvo financija obavještava neprofitne organizacije o poslovanju neprofitnih organizacija, obvezama, rokovima i načinu predaje financijskih izvještaja, ali daje i odgovore na sva druga pitanja vezana uz poslovanje neprofitne organizacije putem svoje internetske stranice Ministarstvo financija Republike Hrvatske - Neprofitne organizacije (gov.hr).